

Inhoudsopgave

Vooraf	7
1. Het is niet goed dat de mens alleen is	11
2. Littekens	15
3. Schaamte	20
4. De dans van de rafelrandjes	25
5. Intimiteit	30
6. Daten	37
7. Gevaarlijke vrouw	42
8. Breuklijnen en vergeving	46
9. Scheiden, mag dat?	53
10. Je kunt meer dan je denkt	58
11. Op eigen benen	62
12. Over liefde	67
13. Kiezen doe je alleen	71
14. Afzondering	76
15. God als partner?	80
16. Wat is geluk?	84
17. Levenskunst voor singles: tips	88
Om uit de Bijbel te lezen	94
Noten	95

Vooraf

Acht jaar woon ik nu de helft van de week in mijn eentje in een grote pastorie. Zo eentje met marmer in de gang en hoge ramen met luiken aan weerskanten van de dubbele deuren. Op het stoepje ervoor heb je mooi uitzicht op de eeuwenoude boom die de voortuin domineert. De andere helft van de week strooien er drie pubers hun spullen rond. Ik ben co-ouder en deel de zorg met hun vader, van wie ik gescheiden ben. Het huis waar ze ook wonen is dichtbij genoeg om voor schooltijd binnen te komen vallen, als op het andere adres de gel op is of ze hun gymspullen kwijt zijn. Ik heb het geluk fulltime hun moeder te zijn, maar ze zijn er niet altijd.

Acht jaar ben ik nu single. Dit boekje is geschreven voor wie ook single is. En voor wie zich verdiepen wil in de verschillende kanten van een leven zonder partner. Ik gebruik het Engelse woord 'single' omdat het in mijn oren minder beladen klinkt. Ik vind het geschikter als aanduiding dan het Nederlandse alleenstaande of alleengaande, want 'alleen' klinkt als eenzaam en misschien zelfs zielig. Single klinkt feitelijker: het gaat over mensen die leven zonder partner. Maar ben je dan ook alleen? Mooi niet dus.

Het is wel een worsteling. Soms. Dit boekje is de weerslag van een persoonlijke worsteling die nog niet helemaal uitgestreden is. Leven zonder partner betekent voor mij: leven met een gemis, maar het betekent niet dat ik ongelukkig ben. Geluk zou ik willen omschrijven als het vermogen het leven te omarmen zoals het zich aandient. Dat gaat niet vanzelf. Gelukkig zijn met wie je bent

en wat je overkomt moet je leren en oefenen. Dit boekje verkent de valkuilen en kansen die horen bij een bestaan als single.

Al schrijvend werd me wel duidelijk: ik kan me er (nog) niet bij neerleggen dat ik alleen ben en mogelijk blijf, maar tegelijk wil ik niet als half, gemankeerd mens door het leven gaan. Dit boekje vertelt hoe ik het leven zoals het is met horten en stoten probeer te omarmen.

Ik werk als predikant of eigenlijk: ik ben het. Maar meer dan dat; ik ben een gelovige. Of, zoals ik het in mijn twitter-bio (de omschrijving van wie ik ben op Twitter) heb staan: ik struikel achter Jezus aan. Wat ik meemaak als mens, moeder en single verbindt zich met wat ik geloof. De Bijbelverhalen waar ik over mag vertellen als predikant haken aan eigen ervaringen en die eigen ervaringen stellen weer vragen aan deze verhalen. Dit boekje is verre van een Bijbelstudie; het zijn verhalen over mijn dagelijks leven waarvan geloven een deel is. Een onderdeel dat soms heel veel aandacht krijgt en waar ik soms aan voorbij dreig te leven. Maar het is er altijd ... ik ben nooit zonder God. Dat is een geloofsuitspraak; ook op momenten dat ik er weinig van geloof laat God mij niet los, daar vertrouw ik op.

Of je nu een man of vrouw zoekt als levenspartner, wat je geaardheid ook is, ik hoop dat deze verhalen herkenning geven. Zelf denk ik dat mensen, ikzelf inclusief, niet strak in vakjes van geaardheid kunnen worden ingedeeld. Het is eerder een continuüm, een lijn waarbij sommigen heel duidelijk aan één of de andere kant staan maar anderen meer in het midden.

God is al helemaal niet in een vakje te stoppen of in een beeld te vangen. Dat ik hier over 'Hij' spreek is dan ook echt een beperking. Ik bedoel er geen man mee, maar Iemand die oneindig groter is dan de voorstelling die ik heb.

Zijn deze verhalen alleen voor singles geschreven? Je zou kun-

nen denken dat wie een partner heeft in ieder geval het hoofdstukje met levenskunst-tips voor singles kan overslaan. Maar is dat ook zo? Het kan iedereen overkomen dat je partner wegvalt. De liefde kan uitdoven, de dood kan ertussen komen of het leven kan je uit elkaar drijven. Wat hier beschreven wordt over het leven als single kan ook goede raad inhouden aan degenen met een partner. Wees zuinig op de single in jezelf. Je kunt hem of haar nog nodig hebben. Ook in een relatie is het goed om ter harte te nemen: leef niet alleen met je partner, maar blijf verbonden met vrienden. Leef niet afhankelijk van een partner, maar zoek de kracht van je eigen benen. Elk mens kent momenten waarop zij zich alleen voelt omdat de verbinding met anderen even is verbroken. Leren omgaan met eenzaamheid is voor iedereen belangrijk.

Ik geef de clou maar alvast weg: dit boekje gaat over leven in verbondenheid. Ik bedank de velen met wie ik verbonden ben uit de grond van mijn hart voor hun steun, de spiegel die ze me voorhouden en het plezier. Ontving ik die vriendschap en liefde niet, dan was ik niets ...

Rebecca Onderstal
Cothen, juni 2016

1. Het is niet goed dat de mens alleen is

‘Een twijfelaar, dat wil ik ...’ Zoon van vijftien overvalt me nogal met die mededeling, midden in het woonwarenhuis waar we zijn hoogsloper gaan inruilen voor een volwassener bed. Terwijl ik probeer te uit te vinden waar hij dat idee ineens vandaan heeft én onderhandelingen begin over de kosten ontdek ik dat in dat kolossale woonwarenhuis nauwelijks oude, vertrouwde eenpersoonsbedden te koop zijn. Er heeft zich buiten mijn gezichtsveld een verschuiving voltrokken. De twijfelaar verdringt het smalle bed waar je in mijn tijd in sliep tot je samen een woning ging inrichten.

Zoonlief mompelt wat als ik vraag waar hij het idee vandaan heeft. Hij weet het niet; het hangt in de lucht blijkbaar. We onderhandelen verder over wat lattenbodem en matras mogen kosten. In gedachten ben ik in de grote levensvragen beland. Wat zegt het over onze samenleving dat we stilletjes naar de twijfelaar aan het verhuizen zijn?

Hebben we gewoon meer ruimte nodig? Na het afgooien van de strak vastgebonden dekens willen we nu onder het dekbed ook overdwers kunnen liggen? Net zoals de pakken melk zijn nu ook de bedden groter geworden?

Of zegt het iets over het toegenomen aantal singles die de mogelijkheid open willen houden om er af en toe iemand bij te hebben, onder de lakens? Zonder dat de definitieve stap van een tweepersoonsbed gezet hoeft te worden?

De twijfelaar als symbool voor de behoefte aan intimiteit terwijl je je afvraagt: ‘Kan ik dat wel: mijn hele leven met één iemand in hetzelfde bed slapen?’ Want dat is ook deel van onze tijd; als er veel relaties stuklopen zijn er veel mensen met stukloop-ervaring en met aarzeling of het een volgende keer wél goed zal gaan.

In het scheppingsverhaal – een verhaal dat de Bijbel vertelt over hoe God aan ons begin stond – zegt de Eeuwige: ‘Het is niet goed dat de mens alleen is’ en maakt dan vervolgens allerlei dieren. Maar dat blijkt niet de oplossing voor het alleen-zijn van de mens. De mens – die nog m/v is, mannelijk en vrouwelijk in één – geeft ze namen maar ze zeggen niets terug. Ze kijken hem alleen met grote ogen aan ... En dan maakt God een wezen dat wel naast de mens staat, een ‘tegenover’ op gelijke hoogte. Iemand om in de ogen te kijken, te verleiden en tegen te spreken. Iemand die dezelfde taal spreekt.

Daarmee lijkt het door God zelf beklonken dat de mens het beste tot zijn recht komt in een een-op-een-relatie.

Zo simpel is het niet natuurlijk. Het scheppingsverhaal is een afspiegeling van de manier waarop mensen met elkaar samenleven. Van het goede dat ze daarin ontdekken en hoe ze dat met God verbinden. Het goede en mooie dat twee mensen bij elkaar vinden ervaren ze als door God gegeven. Zo moet de Eeuwige het wel bedoeld hebben – dat kun je opeens beseffen als je een ander in de ogen kijkt over de ontbijttafel met vuile bordjes heen.

Het scheppingsverhaal beschrijft het wonder van de ontmoeting en de verbinding tussen twee mensen. Het wil niet alle andere opties diskwalificeren, alleen omdat ze in dit eerste verhaal niet voorkomen.

Wat overeind blijft, is dat een mens een ander mens nodig heeft. Iemand die je in de ogen kijkt en je écht ziet staan. Iemand die je aanspreekt op goed en kwaad, iemand om je eigen dilem-

ma's in te herkennen. Iemand aan wie je je kunt spiegelen, die je vragen stelt en dichtbij genoeg komt om nieuwe kanten van jezelf te ontdekken. Iemand om van te houden. Iemand die je omarmt.

Dat kan de vorm krijgen van vriendschap. Het kan gaan om een relatie tussen twee vrouwen of twee mannen. Je kunt kiezen voor leven in een gemeenschap, en je zo (zelfs voor het leven) verbinden met een groep mensen. Het gaat om het 'helper' zijn voor elkaar, op ooghoogte.

Het boek Ruth vertelt het verhaal van drie vrouwen die alle drie hun man verliezen. Noömi en haar schoondochters blijven alle drie zonder partner achter. Noömi is migrante, haar schoondochters komen uit Moab, het land waar ze is gaan wonen. Noömi besluit om terug te gaan naar Betlehem in Juda.

Het gaat om het 'helper' zijn voor elkaar, op ooghoogte.

Haar schoondochters Ruth en Orpa gaan met haar pad. Maar voor ze de grens bereiken, wil Noömi ze terug laten gaan. Naar de plek waar ze hun wortels hebben, naar hun moeder, naar een toekomst met een nieuwe partner in hun eigen land.

Onder tranen neemt Orpa afscheid van haar schoonmoeder. Maar Ruth houdt haar schoonmoeder vast en wil niet weggaan.

Het boek Ruth zou je een 'romance in het hooi' kunnen noemen. Via een gewaagde toenaderingspoging in de nacht waarbij Ruth met een man in het hooi belandt, vertelt het toe naar een happy end. Ruth vindt een nieuwe partner en de bittere trek op Noömi's gezicht trekt weg als ze oma wordt van een stamhouder.

Toch is het een andere scene in het verhaal die mij het meeste raakt. Het is niet het moment waarop Ruth en Boaz elkaar krijgen. Het is het moment waarop blijkt hoe Ruth en Noömi, vrouwen die op verschillende plekken geboren zijn, met elkaar verbonden zijn geraakt. Hun partners zijn ze kwijt geraakt, Noömi's

kinderen zijn overleden en Ruth heeft geen kinderen gekregen. Ze staan er alleen voor. Daar staan ze: ergens op de weg tussen verleden en toekomst. Als Ruth zegt: 'Ik ga met je mee, en jouw God zal mijn God zijn, jouw volk mijn volk' dan klinkt daar een hechte vriendschap in door. Het is bijna een belofte van trouw 'tot de dood ons scheidt'. Ruth en Noömi, twee weduwen, zijn elkaars tegenover, elkaars helper geworden.

Zo heeft God mensen bedoeld. Niet om alleen te zwoegen, om in ons eentje uit te zoeken wat goed is (wel of niet die vrucht?), niet om in onszelf te praten, maar om elkaar aan te kijken en aan te spreken.

Ik slaap al vele jaren alleen in een tweepersoonsbed. Is het gemakzucht, vind ik het zonde om het bed weg te doen? Hoop ik op een partner die ooit mijn leven en het bed me delen zal?

Ik twijfel. Gaat me dat nog overkomen? Kan ik het wel?

Ik weet zeker dat ik niet alleen wil leven. Het is niet goed dat de mens alleen is, dat weet ik zeker. Maar dat ben ik ook niet. Daarvoor is er te veel vriendschap en liefde in mijn leven.